

Onderwerp : Cultuurhistorische waardenkaart
Programma : 11. Kunst en cultuur
Forum : Informerend
Portefeuillehouder(s) : A. de Jonge
Inlichtingen bij : J.S. Krijnen
0575 58 73 76
j.krijnen@zutphen.nl

Soort bevoegdheid : Controlerend
Beleidsvrijheid : Geen
Programmabegrotingswijziging : Nee

Het college van burgemeester & wethouders stelt voor:

1. de cultuurhistorische waardenkaart en de bijbehorende toelichting *Een cultuurhistorische waardenkaart voor Zutphen. Toelichting over functie, beleid, ambitie als beleidsinstrument* vast te stellen;
2. kennis te nemen van het plan van aanpak *Verkenning van ruimtelijk Cultuurhistorisch Erfgoed. Plan van aanpak - implementatie en uitwerking Cultuurhistorische waardenkaarten gemeente Zutphen*;
3. de kaartlagen vallend onder prioriteit 1 en 2 van het plan van aanpak vast te stellen.

Inleiding/aanleiding

In 2011 is in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) opgenomen dat gemeenten bij het maken van bestemmingsplannen rekening moeten houden met cultuurhistorische waarden. Vanaf 1 januari 2012 geldt art. 3.1.6, 2^e lid onder a van de Bro, waarin is geregeld dat in het bestemmingsplan een beschrijving is opgenomen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden.

Reeds vanaf januari 2008 is in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) de mogelijkheid opgenomen om middels een dubbelbestemming zaken van cultuurhistorische waarde in het bestemmingsplan te verankeren.

Tenslotte hebben wij op 25 september 2012 de Werkwijze bouwhistorie vastgesteld, waarin op het vaststellen van de cultuurhistorische waardenkaart werd geanticipeerd.

Om goed invulling aan de wettelijke taken en eerder vastgesteld beleid te kunnen geven is het noodzakelijk dat de gemeente Zutphen de beschikking heeft over een cultuurhistorische waardenkaart (CHWK).

Beoogd effect

Met vaststelling van de cultuurhistorische waardenkaart (CHWK) kunnen binnen de gemeente Zutphen aanwezige cultuurhistorische waarden beter worden beschermd.

Argumenten

1.1 Er ligt een wettelijke opdracht voor gemeenten om cultuurhistorie te betrekken in de totstandkoming van bestemmingsplannen.

Op 1 januari 2012 is voortvloeiend uit de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) het Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro) in werking getreden. In dit besluit is voor gemeenten de opdracht opgenomen om bij nieuw vast te stellen bestemmingsplannen of - herzieningen rekening te houden met cultuurhistorische waarden. De cultuurhistorische waardenkaart zorgt ervoor dat de gemeente Zutphen aan haar wettelijke verplichting kan voldoen en is bij uitstek het instrument om een overzicht te geven van de binnen de gemeente aanwezige cultuurhistorische waarden.

1.2 Een cultuurhistorische waardenkaart is van belang voor een integraal erfgoedbeleid.

Erfgoedbeleid is niet meer exclusief het terrein van monumentenzorgers. Archeologie maakt sinds 2007 wettelijk deel uit van het "speelveld" en met de nadrukkelijke opdracht voor gemeenten hun cultureel erfgoed te betrekken in vast te stellen bestemmingsplannen, is ook het vakgebied van de ruimtelijke ordening aangeschoven. Een cultuurhistorische waardenkaart geeft behalve in de gebouwde monumenten, ook inzicht in waarden die voor een beleidsmedewerker groen of een RO-medewerker van belang zijn, zoals monumentale beplanting langs wegen of een historische wegenstructuur. Bovendien helpt deze kaart om bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen de aanwezige cultuurhistorische waarden inzichtelijk te maken en zo nodig in bestemmingsplannen te verankeren.

De binnen de gemeente Zutphen aanwezige archeologische waarden zijn reeds geïnventariseerd en vastgesteld. Met het vaststellen van de cultuurhistorische waardenkaart als beleidsinstrument worden de archeologische waarden niet dubbel vastgesteld, maar gemakshalve wel als kaartlaag in de cultuurhistorische waardenkaart geïncorporeerd.

1.3 Met het vaststellen van de cultuurhistorische waardenkaart wordt deze beleidsmatig verankerd.

Met het vaststellen van de cultuurhistorische waardenkaart wordt deze een beleidskaart die een belangrijke basis vormt voor een beleidsmatige en juridische verankering van aanwezige cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren in bestemmingsplannen. Hierdoor is er een juridische regeling op van toepassing. Tevens wordt hiermee wordt de koppeling tot stand gebracht tussen ruimtelijke wetgeving en erfgoedbeleid.

1.4 Een cultuurhistorische waardenkaart is ook een inspiratiebron.

Het beleidsmatig verankeren van een cultuurhistorische waardenkaart moet als kans worden gezien om cultuurhistorie niet slechts vanwege een wettelijke verplichting, maar ook als inspiratiebron in te kunnen zetten voor nieuwe ontwikkelingen. Daarmee kan de kwaliteit van de

stedelijke en landelijke ruimte worden behouden en waar nodig en mogelijk worden vergroot. Op termijn kan de kaart uitgroeien tot het bronbestand voor het overzicht van cultuurhistorische waarden binnen de gemeente Zutphen.

1.5 De cultuurhistorische waardenkaart geeft uitvoering aan vastgesteld beleid.

In de Werkwijze Bouwhistorie 2012 zijn vervolgstappen opgenomen. Vaststellen van de cultuurhistorische waardenkaart is hiervoor een eerste stap.

Het vaststellen van de cultuurhistorische waardenkaart vloeit bovendien voort uit de concept-erfgoedagenda, vastgesteld in het najaar van 2012 en de Erfgoedagenda die wij in november 2013 hebben vastgesteld.

1.6 Voor archeologie wordt al volgens deze methode gewerkt.

Archeologische waarden zijn sinds de inwerkingtreding van de Monumentenwet 2007 al een factor waarmee in ruimtelijke ontwikkelingen rekening wordt gehouden. Met het vaststellen van de cultuurhistorische waardenkaart worden nu ook de bovengrondse waarden inzichtelijk gemaakt en van belang bij het ontwikkelen en toetsen van ruimtelijke plannen.

2.1 Met het Plan van Aanpak kunnen de ruimtelijk relevante waarden inzichtelijk worden gemaakt.

Er is nu de beschikking over kaarten die een aantal vastgestelde waarden vastleggen, zoals de rijks- en gemeentelijke monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten. Wat nog ontbreekt zijn kaartlagen die de aanwezigheid van ruimtelijk relevante cultuurhistorische zaken en structuren inzichtelijk maken. Het Plan van Aanpak biedt inzicht in de verschillende kaartlagen inclusief prioritering. Het biedt houvast voor het verder invullen en compleet maken van de cultuurhistorische waardenkaart.

3.1 Deze kaartlagen zijn al gereed.

Deze kaartlagen geven aan waar zich binnen het grondgebied van de gemeente Zutphen rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten bevinden. Ook de kaartlaag met aangetoonde en verwachte bouwhistorische waarden is voorhanden.

Kanttekeningen

1.1 Met de cultuurhistorische waardenkaart lijkt het dat extra regelgeving wordt geïntroduceerd.

De indruk kan ontstaan dat het vaststellen van de cultuurhistorische waardenkaart extra regeldruk voor de burger tot gevolg heeft. De Wro schrijft echter sinds 2012 voor dat in ruimtelijke plannen cultuurhistorie meegewogen moet worden, wetgeving waar ook de gemeente Zutphen zich aan heeft te houden. De CHWK is dan nodig ten behoeve van een integrale afweging vanuit de Wro. Het beleidsinstrument toont in kaartbeelden de bestaande waardevaste en waardevolle cultuurhistorische elementen binnen de gemeente Zutphen en functioneert als toegankelijke bron van gegevens om de wet goed uit te kunnen voeren.

Wanneer sprake is van aanvullende bescherming van nieuw geïdentificeerde waarden in bestemmingsplannen, dan wordt op grond van vastgesteld beleid voor cultuurhistorie dat te zijner tijd aan ons voorgelegd en vragen wij u daarover eventueel een aparte uitspraak te doen.

1.2 Het introduceren van een beschermingsmogelijkheid middels het bestemmingsplan houdt het risico in dat planschadeverzoeken worden ingediend.

De wet schrijft voor dat bij geactualiseerde en bij nieuwe bestemmingsplannen aanwezige cultuurhistorische waarden inzichtelijk moeten worden gemaakt. Bij aangetroffen cultuurhistorische waarden of zaken kan in de gemeente Zutphen er toe overgaan deze waarden middels een beschermingsregime in het bestemmingsplan te verankeren. Pas op het moment van vaststelling van een bestemmingsplan kan inzichtelijk gemaakt worden of er een risico bestaat voor planschade. Op grond van ervaringen binnen de gemeente Zutphen met de verplichting voor het doen van archeologisch onderzoek op ontwikkellocaties is dit risico klein. Onderzoekslasten als gevolg van onderzoeken die vanuit een bestemmingsplanregel worden gevraagd, kunnen bovendien nooit als planschade worden aangemerkt.

1.3 De cultuurhistorische waardenkaart is nog niet af.

De cultuurhistorische waardenkaart zoals deze nu voorligt is een dynamisch document en geen eindstation. De kaart wordt voortdurend up-to-date gehouden, zodat inwoners, medewerkers en beleidsmakers van de gemeente Zutphen steeds over de meest actuele informatie kunnen beschikken. Momenteel zijn de waardevaste (reeds beschermde) monumenten en archeologische monumenten opgenomen, alsmede de bouwhistorische waarden- en verwachtingskaart (objectgericht erfgoed).

Gelet op de grote hoeveelheid te verwerken gegevens is ervoor gekozen om prioriteit 3 uit het Plan van Aanpak (het ruimtelijk erfgoed) uit te voeren na het vaststellen van de CHWK. Vervolgens zullen de prioriteiten 4 en 5 uit het Plan van Aanpak worden toegevoegd (gebouwtypologie en stedelijke ontwikkelingsgeschiedenis).

Het actueel houden van de informatie in de cultuurhistorische waardenkaart kan voor een groot deel door de Gemeente Zutphen zelf gedaan worden.

Uitvoering/Communicatie/Vervolgtraject

In eerste instantie zal de kaart binnen de organisatie bekend gemaakt worden. Wanneer de kaart geschikt is gemaakt voor extern gebruik zal dit op de gebruikelijke wijze kenbaar worden gemaakt. Bij elke ruimtelijke ontwikkeling wordt de CHWK geraadpleegd ten behoeve van de goede ruimtelijke afweging.

Stapsgewijs ziet het uitrollen van de Cultuurhistorische Waardenkaart er als volgt uit:

1. De kaart als beleidsinstrument vaststellen
2. Ruimtelijk relevante cultuurhistorische structuren in kaart brengen
3. Kaartlagen onder prioriteit 1 en 2 van het plan van aanpak vaststellen
4. Kaartlagen onder prioriteit 3, 4 en 5 van het plan van aanpak vaststellen

5. Cultuurhistorische waardenkaart naar voortschrijdend inzicht actueel houden
6. Gegevens beschikbaar stellen ten behoeve van ruimtelijke planontwikkeling

In 2014 zal een interne sessie worden belegd om nader te bepalen op welke wijze een notitie "cultuurhistorische dragers" kan worden opgesteld, die vanuit structuren en gebiedswaarden positief medesturend kan zijn in ruimtelijke processen en plannen. Insteek is om deze notitie, mogelijk in een aantal schetsen extern ondersteund, in een aantal korte interne slagen met medewerkers van meerdere vakdisciplines tot stand te brengen. Veel expertise en ervaring is intern immers ondertussen ruim voorhanden.

De cultuurhistorische waardenkaart functioneert digitaal in ZigZag, een stabiel, doorlopend geactualiseerd, geografisch informatiesysteem dat een goede basis biedt om een aantal belangrijke kaartlagen op te nemen met waardevaste (wettelijk verankerde) cultuurhistorie zoals archeologiewaarden of monumenten. Het is ook zeer geschikt om waardevolle cultuurhistorie (met mogelijkheden voor wettelijke verankering), zoals bouwhistorische waarden, als kaartlaag op te nemen.

In diverse steden in Nederland is inmiddels ruime ervaring met het toepassen van vergelijkbare systemen als basis voor cultuurhistorische waardenkaarten.

Rapportage/evaluatie

In 2014 zullen de kaartlagen in het prioriteitenoverzicht 3 (zie bijlage 2.) worden opgenomen. In de periode erna zal worden gewerkt aan de prioriteitenoverzichten 4 en 5 (zie bijlage 2.). Over de voortgang van het vullen van en actualiseren van de cultuurhistorische waardenkaart zullen wij u in ieder geval in 2014 en 2015 en vervolgens om de drie jaar rapporteren.

Financiën

Voor uitvoering van het Plan van Aanpak zal een provinciale subsidie van € 9.700,- worden ingezet. Voor de actualisatie van de cultuurhistorische waardenkaart zal één of twee dagdelen per jaar een medewerker van Bentley Systems worden ingepland. Dit gebeurt binnen het regulier werkbudget.

Bijlagen

1. Naar een cultuurhistorische waardenkaart voor Zutphen. Functie, beleid, ambitie, J. Krijnen gemeente Zutphen 2013.

2. Verkenning van ruimtelijk Cultuurhistorisch Erfgoed. Plan van Aanpak - implementatie en uitwerking "Cultuurhistorische waardenkaarten" Gemeente Zutphen, H. Haafkens gemeente Zutphen 2013.

Ontwerp

Bijlagen

Griffienummer : 2014-0007

Besluit :

1. de cultuurhistorische waardenkaart en de bijbehorende toelichting *Een cultuurhistorische waardenkaart voor Zutphen. Toelichting over functie, beleid, ambitie* als beleidsinstrument vast te stellen;
2. kennis te nemen van het plan van aanpak *Verkenning van ruimtelijk Cultuurhistorisch Erfgoed. Plan van aanpak - implementatie en uitwerking Cultuurhistorische waardenkaarten gemeente Zutphen*;
3. de kaartlagen vallend onder prioriteit 1 en 2 van het plan van aanpak vast te stellen.

Behandeld in

10-02-2014 Forum

24-02-2014 Raad

10-03-2014 Raad